

PO DRŽAVNOZBORSKIH VOLITVAH

KAKŠNA BO NOVA ITALIJANSKA VLADA?

Za izid nedeljskih državnozbornih volitev je predvsem značilno dvoje: občutno nazadovanje Kršč. demokracije in znatno napredovanje It. komunistične stranke. Za dosedanjo vladno in po številu prejetih glasov še vedno največjo italijansko stranko se je sicer pričakovalo, da bo zaradi sredinsko-levičarske politike zgubila svoje desničarsko usmerjene volivce, vendar so mnogi mislili, da bodo to zgubo poravnali glasovi novih volivcev, zlasti iz kmečkih in delavskih vrst. To pa se ni zgodilo. Kršč. demokracija je pri volitvah za senat prejela 572 tisoč manj glasov kot leta 1958, pri volitvah za poslansko zbornico pa 755 tisoč. V senatu bo imela 133 predstavnikov, to je 10 več kot doslej, a pri tem je treba upoštevati, da so tik pred razpustom zadnjega parlamenta povečali število senatorjev od 246 na 315, kar pomeni, da je KD kljub večjemu številu senatorjev zgubila absolutno večino v tem zakonodajnem organu.

V poslanski zbornici bo Kršč. demokracija imela 260 poslancev, namesto prejšnjih 273. To nazadovanje se bo tembolj občutilo, ker se je celotno število članov poslanske zbornice v tej zakonodajni dobi zvišalo od 596 na 630. KD bo torej imela 37,2% vseh poslancev, medtem ko jih je prej bilo 41,2%.

It. komunistična stranka pri volitvah za senat prejela 1 milijon 59 tisoč več glasov kot leta 1958 in bo (tudi zaradi večjega števila članov senata) imela 85 senatorjev, namesto prejšnjih 59. Pri volitvah za poslansko zbornico pa je za KPI glasovalo 1 milijon 292 tisoč volivcev več kot leta 1958, tako da bo imela v poslanski zbornici 166 svojih predstavnikov, medtem ko jih je prej bilo 140.

Poleg komunistov so znatno napredovali liberalci, ki so več kot podvojili število svojih glasov, in socialni demokrati, ki so tudi dosegli lep uspeh. Iz volilnega boja so izšli kot največji poraženci monarhisti,

ki bodo imeli v obeh zbornicah skupno komaj 10 predstavnikov, medtem ko jih je bilo prej 32. Na njih račun so se verjetno največ opomogli liberalci in novofašisti, ki so tudi tudi nekoliko napredovali.

Republikanci so sicer ohranili svoje predstavništvo v parlamentu, čeprav so pri volitvah za poslansko zbornico zgubili več kot tretjino glasov. Neokrnjeno število svojih poslancev in senatorjev sta ohranili tudi stranki južnotirolske (SVP) in francoske manjšine (UV).

Kot zadnje omenjamo It. socialistično stranko, ki tudi predstavlja presenečenje letošnjih političnih volitev. Splošno mnenje je namreč bilo, da se bo ta stranka, ki je eden glavnih činiteljev sredinsko-levičarske politike, krepko uveljavila, zlasti pri delavskih množicah. Volilni izidi pa kažejo, da so socialisti komaj obdržali svoje postojanke in celo za malenkost nazadovali (za 0,4% v poslanski zbornici in 0,1% v senatu).

Italijanska in tudi mednarodna javnost sedaj z radovednostjo pričakuje, kakšne

posledice bodo presenetljivi izidi volitev imeli v notranji in zunanji politiki Italije. V ospredju zanimanja je predvsem nova vlada. Katere stranke jo bodo sestavile?

Glede na razmere sil v obeh zbornicah in glede na nekatere slovesne izjave ter obveznosti največje stranke — KD — pred in med volilnim bojem, bi upravičeno smeli trditi, da bo ponovno sestavljena sredinsko-levičarska vlada, kar pomeni, da se bo nadaljevalo sodelovanje med demokristjani, socialdemokrati, republikanci in socialisti. Takšna vlada bi tudi imela trdno večino v obeh zbornicah (191 glasov v senatu in 386 v poslanski zbornici).

Toda preden bi prišlo do takšne vlade, bi prizadete stranke morale rešiti več starih in predvsem nekaj novih vprašanj. Eno starih vprašanj je program bodoče vlade, novo vprašanje pa je predvsem sorazmeren velik porast komunističnih glasov.

Eden glavnih ciljev politične operacije, katere odraz je bila zadnja Fanfanijeva vlada, je bila prav osamitev ali izolacija

(Nadaljevanje na 2. strani)

Izjava Sveta Skupne slovenske liste

ČASTNI IN SPODBUDNI USPEH

Svet Skupne slovenske liste nam je poslal v objavo tole izjavo:

»Svet Skupne slovenske liste se globoko zahvaljuje vsem zavednim Slovenkam in Slovencem na Tržaškem, ki so pri političnih volitvah izpolnili ne samo svojo demokratično, ampak tudi svojo narodno dolžnost s tem, da so glasovali za Skupno slovensko listo. Kljub najrazličnejšim težavam in oviram z vseh strani je Skupna slovenska lista dosegla lepo število 5.679 glasov. Leta 1958 je zbrala takratna Slovenska lista pri pokrajinskih volitvah 4.794 glasov. Letos smo torej napredovali za okrog tisoč glasov, ali za 18% glasov, kar je vsekakor lep uspeh. Število glasov Skupne slovenske liste bi bilo znatno večje, če volivci ne bi naleteli na težave zaradi belih glasovnic, kar je povzročilo, da je bilo precej glasov neveljavnih, odnosno so bile bele glasovnice večkrat po pomoti oddane ne samo za senat, ampak tudi za poslansko zbornico. Ni treba pripominjati, kaj bi šele bilo, če bi skupno nastopili res vsi Slovenci v Italiji, kar je bila naša želja in kar ostane naš cilj.

Beseda tople zahvale in priznanja naj bo izrečena vsem tistim, ki so razumeli pomen in pravi smisel našega nastopa pri sedanjih volitvah. Skupna slovenska lista je ponosna,

da lahko računa na zdravo jedro prepričanih in zavednih slovenskih volivcev, ki verujejo v našo narodno bodočnost in so razumeli, kako nujno je bilo, da smo Slovenci kot narodna manjšina izpričali svoj obstoj tudi pri političnih volitvah. Naše narodno zavedno jedro se ni razpršilo, ampak je v zvestobi do slovenstva ostalo združeno, da bo lahko na tem trdnem in neokrhanem temelju vodilo nove bitke za naše cilje in naš program pri prihodnjih deželnih, pokrajinskih in občinskih volitvah, ko bomo v okviru slovenske skupnosti in ne v okviru italijanskih strank izbirali lastne zastopnike v omenjene samoupravne organe.

Ni odveč opozoriti, kako je edino Skupna slovenska lista med volilno borbo s slovensko besedo, s slovenskimi lepaki in s slovensko pesmijo pogumno opozarjala na slovensko navzočnost povsod po Tržaški pokrajini od Milj do Štivana, zlasti pa v središču samega Trsta. Skupna slovenska lista je postala dokaz o navzočnosti slovenske narodne manjšine v Italiji, njena pristna predstavnica, pa tudi naš narodni simbol, naš politični narodni dom, ki ga je treba za vsako ceno čuvati in očuvati.

(Nadaljevanje na 4. strani)

NOVI PARLAMENT

Stranke	Senat		Posl. zbornica	
	1963	1958	1963	1958
DC	133	123	260	273
PCI	85	59	166	140
PSI	44	35	87	84
PLI	19	4	39	17
PSDI	14	5	33	22
MSI	15	8	27	24
PDIUM	2	7	8	25
PRI	—	—	6	6
SVP	2	2	3	3
UV	1	1	1	1

RADIO TRST A

◇ NEDELJA, 5. maja, ob: 9.30 Slovenske zborovske skladbe; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15: Oddaja za najmlajše: »Dvanajst resnic«, pravljica (Desa Kraševc) - Igrajo člani RO; 12.00 Slovenska nabožna pesem, Cerkevni zbor »Slovenske Marijine družbe« iz Gorice; 12.15 Vera in naš čas; 14.30 Sedem dni v svetu; 17.00 Kinoklub, filmski svet v besedi in glasbi; 18.30 Poklici in razvedrila: »Sah« (Modest Sancin); 21.00 Iz slovenske folklorne; »Pratika« (Niko Kuret); 21.30 Sodobna simfonična glasba.

◇ PONEDELJEK, 6. maja, ob: 12.00: Iz slovenske folklorne: »Pratika« (Niko Kuret); 18.00 Flavtist Boris Campa - Janez Komar: Koncertantni duo, Nokturno; 18.30 Vabilo h glasbi, pripravil Pavle Merku; 19.00 Radijska univerza, Aljoša Vesel: Avtomobil: »Barvanje karoserije in električna napeljava«; 20.30 Peter Iljič Čajkovski: »Pikova dama«, opera v treh dejanjih in sedmih slikah, Orkester Narodne Opere iz Beograda vodi Krešimir Baranovič. Približno ob 21.40: Opera, avtor in njegova doba (Gojmir Demšar).

◇ TOREK, 7. maja, ob: 12.00 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Italijanščina po radiju; 18.30 Iz del dunajskih klasikov - Ludwig van Beethoven: Leonora, avertura št. 3, op. 72 b; Franz Joseph Haydn: Koncert za rog v D-duru; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Giacomo Leopardi: Moralni spisi: »Razgovor med Zemljo in Lunom« - prevod Alojz Rebula, uvod Boris Tomažič; 22.00 Znanost in tehnika: Slavko André: »Podmorski roboti«.

◇ SREDA, 8. maja, ob: 12.00 Brali smo za vas; 18.30 Jugoslovanski skladatelj - Primož Ramovš: Simfonietta - Scherzino za klavir in godala - Orkester Slovenske filharmonije vodita Samo Hubad in Bogo Leskovic; 19.00 Higiena in zdravje, s posvetovalnico dr. Milana Starca; 20.30 »Dekle na balkonu«, radijska komedija (Edoardo Anton - Martin Jevnikar). Igrajo člani RO; 22.00 Iz italijanskega glasbenega ustvarjanja: »Rimska filharmonična akademija« (Claudio Casini - »Komorna instrumentalna glasba«).

◇ ČETRTEK, 9. maja, ob: 12.00 Giacomo Leopardi: Moralni spisi: »Razgovor med Zemljo in Lunom«, prevod Alojz Rebula, uvod Boris Tomažič; 18.00 Italijanščina po radiju; 19.00 Širimo obzorja: »Kako gojijo biserje na Japonskem, pripravila Mara Kalan; 20.30 Simfonični koncert orkestra Italijanske Radio-televizije iz Rima. Po koncertu: Knjižne novosti: Josip Tavčar: »Fulvio Tomizza in njegova knjiga 'La ragazza di Petrovia' (Dekle iz Petrovie)«.

◇ PETEK, 10. maja, ob: 12.00 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Basist Danilo Merlak - Na sporedu so samospevi Mokranjca in Simonitija; 18.30 S koncertov »Camerate Musicale Triestine« - Triglasne in štiriglasne pesmi avtorjev Beneške šole 17. stoletja. Poje zbor »Publio Carniel« pod vodstvom Lucia Gagliardija; 19.00 Radijska univerza, Vidar Cesarini Sforza: O pojmu pravice in njegovi zgodovini »Pravica in pravičnost«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Antologija Ivana Trinka: »Hiša, ki ga je vzgojila« (Rado Bednarik); 21.15 Koncert operne glasbe.

◇ SOBOTA, 11. maja, ob: 12.00 Po širnem svetu; 14.40 Jugoslovanske ritmične popevke; 15.30 »Pekel je vendar pekelski, fantazija v dveh dejanjih (Josip Tavčar) Igrajo člani Slovenskega gledališča v Trstu, režira Adrijan Rustja; 17.20: II. Vatikanski koncil, Poročila in komentarji o Vesoljnem cerkvenem zboru; 18.00 Sodobna slovenščina; 19.00 Družinski obzornik; 20.40 Zbor »Kras«, ki ga vodi Pavla Komel; 22.00 Bohuslav Martinu: Koncert za violončelo in orkester.

TEDENSKI KOLEDARČEK

5. maja, nedelja: Miran, Irenej
6. maja, ponedeljek: Janez, Mladen
7. maja, torek: Stanislav
8. maja, sredo: Miha
9. maja, četrtek: Gregor
10. maja, petek: Izidor
11. maja, sobota: Ziga

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V nedeljo, 5. maja, ob 17.30 v dvorani Prosvetnega društva na Opčinah

ARTHUR MILLER

SMRT TRGOVSKEGA POTNIKA

Kakšna bo nova italijanska vlada?

(Nadaljevanje s 1. strani)

skrajne desnice in skrajne leve, kar naj bi dovedlo tudi do omejitve njune moči in vpliva. Fanfani in njegovi zavezniki so bili namreč mnenja, da se ta cilj more doseči, če vlada in parlament sprejmeta in izvedeta določene programske točke komunistične in socialistične stranke, katere zadevajo socialno, gospodarsko ter upravno življenje v državi. Te točke so predvsem poddržavljenje elektrarn, načrtovana politika v gospodarstvu, zvišanje prejemkov državnih uslužbencev, enotna srednja šola, ustanovitev avtonomnih dežel itd.

Več teh točk je bilo v zadnjem času tudi izvedenih, zaradi česar bi se morali že pri teh volitvah pokazati določeni uspehi. Toda zgodilo se je prav nasprotno: komunisti so okrepili svoje vrste in tudi skrajna desnica ni zgubila svoje moči.

Nič čudnega ne bo torej, če bosta vodstvo KD in Fanfani izpostavljeni tudi napadom desničarjev v okviru lastne stranke, ki bodo na osnovi volilnih rezultatov gotovo napeli vse sile, da ne pride do ponovne sestave sredinsko-levičarske vlade.

Nekaj podobnega se bo verjetno dogaja

tudi v socialistični stranki. Njena levica bo pritiskala na avtonomistično večino, naj demokristjanom postavlja takšne pogoje za morebitno skupno sodelovanje, da jih ne bodo mogli sprejeti. Vse to pa z namenom, da se ponovno omogoči zavezništvo s komunisti.

Pričakovati je vsekakor treba oster notranji boj v obeh strankah, kar bo gotovo imelo svoje posledice na celotno italijansko politiko.

Za sestavo nove vlade pridejo seveda v poštev še druge možnosti, kot sta na primer obnovitev sredinske politike (sodelovanje med KD, socialdemokrati, republikanci in liberalci) ter enobarvna vlada. Prva možnost obstaja za sedaj samo na papirju, ker so se socialni demokrati in republikanci pred volivci svečano obvezali, da ne pojdejo v skupno vlado z liberalci. Druga možnost pa predstavlja le začasno rešitev, ker KD ne razpolaga v parlamentu z absolutno večino.

Spričo vsega tega je jasno, da so te državnozbornske volitve sprožile vrsto novih in starih problemov, ki se verjetno ne bodo mogli v kratkem času rešiti.

Castro v Moskvi

V nedeljo popoldne so na moskovskem letališču Vnukovo nadvse slovesno sprejeli kubanskega ministrskega predsednika Fidel Castra. V ameriški vojaški uniformi in z kučmo na glavi je Castro objel Hruščova in sovjetskega predsednika Brežnjeva. Skozi množico, ki je štela en milijon oseb in mahala s sovjetskimi in kubanskimi zastavicami v pozdrav, so se prvaki peljali na ploščad pred Kremelj.

S tribune nad Leninovim mavzolejem je Hruščov imenoval Kubo »svetilnik, ki kaže pot vsej latinski Ameriki«. Imperialisti da hočejo zadušiti kubansko revolucijo, toda Sovjetska zveza da ne bo nikdar pustila Kube na cedilu.

Še večje navdušenje je izzval Castro s svojim nepripravljenim govorom. Sovjetsko ljudstvo je imenoval »ljudstvo orjakov«, ki je pomagalo, da niso ameriški osvojevalci z lakoto zadušili kubanske revolucionarje.

Castro in Hruščov sta že imela dolge razgovore, ki so v prvi vrsti gospodarskega značaja. Sov. zveza bo zgradila na Kubi velike termoelektrične centrale in dobavila tehnične surovine.

Po vsej Moskvi odmevajo iz zvočnikov kubanske popevke. Po izložbah pa strmi v gledavca bradati obraz kubanskega revolucionarja.

Castro bo ostal v Sovjetski zvezi več dni, ker bo šel tudi na oddih na Krim.

UMRL JE DR. ANTON SOVRÉ

Tik pred zaključkom lista smo zvedeli, da je 1. maja zjutraj umrl v Ljubljani član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, klasični filolog dr. Anton Sovré.

S svojimi sijajnimi prevodi iz antične grške in latinske književnosti je zelo obogatil slovensko prevodno književnost in slovenski jezik. Bil je med najmarkantnejšimi osebnostmi slovenske kulture.

Kennedy v Milanu

Ameriški predsednik Kennedy bo prišel proti koncu junija, najbrž 22. in 23., na politični oziroma tako imenovani »delovni« obisk v Italijo. Uradni, slovesni obisk kot državni poglavar bo pa imel šele prihodnje leto, ker ne more s predsednikom na pot tudi njegova žena, ki pričakuje tretjega otroka.

Letošnji politični razgovori bodo zato v Milanu ali v kakem drugem kraju gornje Italije. Govori se, da se bo ob tisti priložnosti sestal Kennedy s Hruščovom, ki se bo prav takrat mudil na obisku pri Titu na Brionih.

Volitve v številkah**POSLANSKA ZBORNICA**

Stranke	1958	1963	%	%
DC	12.519.207	11.763.854	42,4	38,3
PCI	6.704.454	7.763.854	22,7	25,3
PSI	4.206.726	4.251.966	14,2	13,8
PLI	1.047.081	2.142.053	3,5	7
PSDI	1.345.447	1.874.379	4,5	6,1
MSI	1.407.718	1.569.202	4,8	5,1
PDIUM	1.436.916	536.652	4,8	1,7
PRI	405.782	420.746	1,4	1,4
SVP	135.491	135.444	0,5	0,4
Un. Vald.	30.596	31.748	0,1	0,1
Druge stranke	319.851	240.807	1,1	0,8

SENAT

Stranke	1958	1963	%	%
DC	10.780.954	10.208.524	41,2	37,2
PCI	5.700.952	6.993.604	21,8	25,5
PSI	3.695.741	3.856.088	14,1	14
PLI	1.009.013	2.059.452	3,9	7,5
PSDI	1.164.280	1.739.880	4,4	6,3
MSI	1.150.051	1.694.832	4,4	6,2
PDIUM	1.285.037	428.167	5	1,6
PRI	367.340	223.421	1,4	0,8
Druge stranke	355.782	253.028	1,3	0,9

Koroški Slovenci za pravice v Cerkvi

V eni naših prejšnjih številčk smo citirali nekaj izjav iz spomenice Narodnega sveta koroških Slovencev o razmerah na Koroškem, kjer celovške škofijske oblasti ustvarjajo s svojim nerazumevanjem hude težave slovenskim katehetom in dušnim pastirjem sploh, med zavednim slovenskim prebivavstvom pa vzbujajo nevoljo, kar spet vpliva na celotno miselnost slovenske manjšine, kot je tudi razumljivo.

O teh razmerah na Koroškem smo se dokumentirali tudi sami in zvedeli še nekaj značilnih podrobnosti. Kot smo že poročali, se je zgodilo na Koroškem nekaj takega, kot najbrž še nikjer na svetu, da so se cerkvene oblasti v svoji mržnji do slovenskega pouka zvezale s svetnimi šolskimi oblastmi proti veroučiteljem. Tako je n. pr. značilno, kar se je zgodilo v Dobrli vesi. Tam je kaplanu sploh prepovedano prestopiti šolski prag, ker je poučeval otroke krščanski nauk v slovenščini. Šolski upravitelj mu je prepovedal dostop v šolo gotovo ravno po pooblastilu škofije oziroma generalnega vikarja Kadrasa, o katerem celo govore, da je rojen Slovenec, na kar bi kazalo tudi ime.

Podobno kot v Dobrli vesi je še marsikje drugje. Odvisno je le od učiteljev, če ponekod še ni prišlo do tako ostrih nastopov proti slovenskim duhovnikom.

Izgovori, da celovški škof sam ni tako radikalno protislovensko usmerjen kot njegov gene-

ralni vikar, zadovoljijo le do neke mere. Če bi to držalo, zakaj potem dopusti, da njegov generalni vikar ravna tako na lastno pest? Katoliškim Slovincem na Koroškem je težko zagovarjati škofa pred takimi očitki in se pogosto znajdejo v zadregi. Zlasti mladina, doraščajoči fantje in dekleta, so zagrenjeni nad takim zadržanjem cerkvenih oblasti in se ne dajo odpraviti s takimi opravičili. Hočejo videti jasno v vsej zadevi.

Posledica vsega tega je, da verni in zavedni Slovenci ob škofovskih vizitacijah po vaseh iz protesta in užaljenosti, pa tudi zato, ker čutijo, da niso dobrodošli, ne pridejo v škofovo bližino. K škofu pa rinejo nemčurski, t. j. »vindišarski« ali še ponemčeni elementi liberalnega in celo proticerkvenega mišljenja, ki drugače sploh ne hodijo v cerkv. Škof je seveda zadovoljen, ker jih toliko vidi okrog sebe, a ne ve, da gre le za nekako politično polegavščino.

Na spomenico Narodnega sveta koroških Slovencev je objavil celovški škof v cerkvenem slovenskem tedniku »Nedelja« z dne 5. maja posebno »Izjavo«, v kateri se sklicuje na določila cerkvenega prava proti tistim, ki žalijo in vzbujajo mržnjo proti cerkvenim oblastem.

Na zborovanju krajevnih zaupnikov Narodnega sveta koroških Slovencev dne 16. aprila so sprejeli naslednjo resolucijo:

»Koroški Slovenci, zbrani na zborovanju Narodnega sveta koroških Slovencev, dne 16. aprila 1963 v Celovcu, pozdravljamo okrožnico svetega očeta »Pacem in terris«, ki se zavzema za zaščito narodnih manjšin v svetu. To tembolj, ker jezikovni predpisi celovškega ordinariata glede poučevanja verouka ne upoštevajo jezika družinske molitve in družinskega bogoslužja, v katerem vidimo izraženo tozadevno voljo staršev.«

»Koroški Slovenci kot v Avstriji živeča manjšina s hvalečnostjo pozdravljamo okrožnico sv. očeta »Pacem in terris« kot bistven doprinos k ohranitvi miru v svetu z obljubo neomajne zvestobe katoliški Cerkvi tudi v bodoče.«

Ostro in neprijazno stališče celovške škofije proti najosnovnejšim pravicam katoliških vernikov slovenske narodnosti, da dajo tudi svoje otroke vzgajati v krščanskem nauku v lastnem jeziku, je skoraj nerazumljivo za normalno mislečega človeka, saj te pravice nihče več ne zanika niti najprimitivnejšim ljudstvom in plemenom na svetu. Slovenski misijonarji Baraga, Čebulj in drugi so napisali prve knjige indijanskim plemenom v Severni Ameriki, da bi jih lahko učili prave vere v njihovem jeziku. Tako delajo vsi misijonarji še danes. Večina književnosti evropskih narodov je nastala prav iz zapisov molitev in obredov v jeziku narodov, ki so jih hoteli pridobiti za krščansko vero. Le celovški škofijski ordinariat se je postavil na nacionalistično stališče, da mora prevladati nemščina, jezik večine. Naj razume, kdor more razumeti. Nam se zdi, da se skriva v tem, gotovo nezavedno, zelo nekrščanski mit nacionalizma in nemštva, ki je bil tudi za podlago dobro znani ideologiji, ki je šele pred dvajsetimi leti z ognjem in mečem uveljavljala dozdevne pravice do nadvlade vsega nemškega v Evropi.

Novi avstrijski predsednik

V redeljo so bili tudi avstrijski volivci poklicani k žaram, da oddajo svoje glasove za novega predsednika avstrijske republike. Socialistična stranka je kandidirala dosedanjega predsednika dr. Schärfa. Avstrijska ljudska stranka se je borila za bivšega kanclerja Julija Raaba. Neodvisna stranka je imela tudi svojega kandidata v osebi orožniškega generala Jožefa Kimmela.

Za novega predsednika je izvoljen dr. Schärf s 55,41 odstotka glasov. Kandidat ljudske stranke je dobil 40,63 odstotka glasov, tretji pa le 3,96 odstotka glasov.

Volitev se je udeležilo 95 odstotkov volivcev; vzdržanje od volitev se v Avstriji kazensko zasleduje. Zmaga socialistične stranke, s tolikšno večino, je presenetila tudi nasprotnike. Poraženi kandidat Raab je izjavil, da so glasovali za Schärfa tudi komunisti in napredna stranka.

Bombe v Milanu

V noči od sobote na nedeljo so na milanski železniški postaji eksplodirale tri bombe. Na kolodvoru se je drenjalo na stotine potnikov, ki so se peljali na volišča.

Prva eksplozija je nastala, ko sta dva policista opazila dim iz nekega kovčka. Hotela sta ga odpreti, tedaj se je peklenski stroj, skrit v kovčku razletel in je težko ranil policista. Trenutek pozneje se je razletel v bližini stoječi drugi kovček, nato še s hujšim pokom tretji. Sedem oseb je bilo ranjenih. Popotnike je zgrabil strašen poplah, ker so se rušile stene in so popokale vse šipe na postaji.

Policija je takoj blokirala postajo, a atentatorji so v zmedu ušli. Preiskava je dognala, da so bile bombe pripravljene na isti način, kot so jih lani polagali po postajah tirolski atentatorji.

V tej smeri je policija tudi uvedla preiskavo, zlasti ker se je v isti noči razletela podobna bomba nasproti policijske vojašnice v Comu in ena v Cesano Maderno. Med razstreljenimi drobci so našli tudi električne baterije nemškega izvora.

Policiji se je posrečilo izslediti na francosko-italijanski meji blizu Savone 16-letnega mladeniča Janeza Kollerja z Dunaja v trenutku, ko se je skušal zmuzniti med množico čez obmejni blok. V fantovi prtljagi so našli revolver z naboji in precej plastičnega razstreliva. Sodijo, da je fant eden izmed članov teroristične skupine, ki je prišla čez mejo.

Nedeljske bombe bodo prav gotovo poslabšale odnošaje med Italijo in Avstrijo.

Osmo čudo sveta

Prejšnji torek so v Španiji obhajali 400-letnico največjega gradu na svetu »Escoriala«. Zaradi njegove razsežnosti, razkošja in staroslavne zgodovine, ki se je odigravala za njegovimi zidanimi, ga imenujejo osmo čudo sveta.

»Escorial«, ki je bil grad španskih kraljev in obenem samostan, so začeli graditi v aprilu leta 1563 na ukaz mogočnega Filipa II., ki je vladal polovici Evrope in Amerike. Postaviti ga je dal v spomin zmage nad Francozi v bitki pri St. Quentinu. Orjaška četverokotna stavba severno od Madrida je zgrajena iz velikanskih granitnih kvadrov. Zidali so jo 20 let. V notranjosti gradu je 16 velikih dvorišč, oken je 2673, vrat 1200. Slovijo posebno prekrasne kapiteljske dvorane s slikami najslavnejših mojstrov španske in beneške šole. V bleščečih sobanah je nameščena bogata knjižnica s 40 tisoč zvezki in redkimi rokopisi.

Z grajskih stolpov se odpre pogled na stavbo kot na kako kamenito morje. Povsod sami stolpci, kipi, okrasje v polnem baročnem bogastvu in zelenju razkošnih parkov. V sredini grajskih stavb stoji »panteon« z orjaško kupolo. Tu je grobnica mogočnih španskih vladarjev, med njimi tudi Karla V., ki je vzkliknil spricho svoje verske in svetne oblasti: »V mojem kraljestvu sonce ne zaide!«

Danes priča o tej slavi samo še kamenje, čeprav v orjaški, a mrtvi veličini.

Južnotirolski parlamentarci

Na nedeljskih volitvah je stranka južnotirolske manjšine (Südtiroler Volkspartei - SVP) ponovno dosegla prodorno zmago ako v poslanskem kot v senatnih okrožjih.

V bocenski pokrajini je prejela 132.217 glasov ali 56,60% vseh oddanih glasov in tako poslala v poslansko zbornico 3 svoje predstavnike. Ti so dr. Karl Mitterdorfer, dr. inž. Karl Vaja in podpredsednik SVP Hans Dietl. Od prejšnjih poslancev je bil ponovno izvoljen le dr. Mitterdorfer, medtem ko ostala dva — dr. Ebner in dr. Riz — sploh nista kandidirala.

Za senatorja sta bila izvoljena dr. Luis Sand in Hans Saxl. Dosedanji senator dr. Raffener, ki je kandidiral proti volji stranke, ni prodril in je v obeh okrožjih nabral skupno le okrog 15 tisoč glasov. SVP je torej kljub vsemu na splošno ohranila svojo enotnost. Spor je le povzročil, da je stranka pri teh volitvah nekoliko nazadovala, in sicer za 4,10%.

MIROVNI NAGRAJENEC

Kulturna organizacija »Centro accademico« v Braziliji je v nedeljo predlagala, naj se podeli letošnja Nobelova mirovna nagrada papežu Janezu XXIII.

Organizacija kulturnikov podčrtuje v svojem predlogu, da je papeževa zadnja okrožnica »Pacem in terris« utrla po vsem svetu pot za trajni mir. Brazilski predlog, kateremu se pridružujejo tudi druge južnoameriške države, je Nobelov odbor na Norveškem že vzel v pretres.

TOMAJ NA KRASU

Zvedeli smo, da je apostolski administrator msgr. Albin Kjuder že pred časom hudo obolel. Zato se tudi ni mogel udeležiti sprejema pri republiški vladi. Apostolskega administratorja sta precej zmučili skrb in delo za obširno koprsko administraturo, pod katero spada velik del primorske zemlje.

Visoki cerkveni dostojanstvenik je pa zadnje dneve že toliko ozdravel, da bo mogel spet s prejšnjo gorečnostjo opravljati svoje posle, kar vsi njegovi verniki in znanci pristrčno želijo.

I Tržaškega

Izidi političnih volitev

V tržaškem poslanskem okrožju so posamezne liste prejele skupno naslednje število glasov (zaradi primerjave objavljamo tudi izide političnih volitev leta 1958 in ustrezne odstotke):

Lista	1963		1958	
	Glasovi	%	Glasovi	%
PCI	51.391	23,52	50.421	25,8
DC	70.340	32,19	72.640	33,48
PSDI	18.172	8,82	13.060	6,42
MSI	25.999	11,90	34.070	11,89
PLI	19.742	9,04	7.216	3,32
PSI	15.299	7,00	12.830	5,91
FRN	638	0,29	—	—
SSL	5.679	2,60	—	—
PRI	4.226	1,93	7.280	3,33
M. I. T. L. T	4.261	1,95	12.986	6,41
PDIUM	1.662	0,76	5.527	2,54

Iz odstotkov je razvidno, da so komunisti (PCI) v primeri z volitvami leta 1958 nazadovali za 2,28%, demokristjani (DC) za 1,29%, novofašisti za 3,99, monarhisti (PDIUM) za 1,78, republikanci (PRI) za 1,40 in independentisti (MITLT), ki so leta 1958 nastopili z dvema listama za 4,46%. Napredovali pa so liberalci (PLI) za 5,72%, socialdemokrati (PSDI) za 1,90 in socialisti za 1,09%. SSL leta 1958, kot znano, ni nastopila.

Izvoljeni poslanci

Kot kažejo volilni izidi, sta bila v tržaškem poslanskem okrožju neposredno izvoljena le dva poslanca. Ta sta komunist Vidali in demokristjan Bologna. Ostala dva poslanca bosta izšla iz enotnega vsedržavnega volilnega okrožja, kamor se stekajo ostanki. Eden teh poslancev bo po vsej verjetnosti demokristjan Belci, medtem ko za drugega se še ne ve. Izključeno pa je, da bo to dosedanji poslanec tržaškega MSI Gefter-Wondrich, ker je med drugim prejel manj prednostnih glasov kot njegov tekmeč v tržaškem MSI Morelli.

Ker je bil Vidali izvoljen tudi v 2. tržaškem senatnem okrožju in je že pred volitvami izjavil, da se bo v takšnem prime-

ru odločil za senatorsko mesto, bo tržaško KPI v poslanski zbornici predstavljala **Marija Bernetičeva**, ki je za Vidalijem prejela največ prednostnih glasov.

Izidi volitev za senat

Tržačani so za senat glasovali v dveh volilnih okrožjih. V prvem okrožju, ki je obsegalo mestno središče, so izidi naslednji:

I. volilno okrožje

Liste	Glasovi	%
PCI	14.436	15,7
DC	35.229	38,1
PSDI	9.122	9,9
PLI	10.425	11,2
MSI	14.090	15,1
PSI	6.007	6,1
PDIUM	992	1,1

—0—

V drugem okrožju, ki je razen mestnega središča obsegalo vse ostalo Tržaško ozemlje, pa so bili izidi naslednji:

Liste	Glasovi	%
PCI	34.129	33,8
DC	33.979	33,6
PSDI	8.729	8,6
PLI	4.727	4,7
MSI	9.154	9,0
PSI	8.050	8,0
PRI	2.293	2,3

Izvoljen samo Vidali

Od senatorskih kandidatov je izvoljen samo komunist Vidali, ker ima KPI v okviru dežele Furlanije-Juljske krajine prav v Trstu največji odstotek volivcev. Demokristjan Bartoli ni prodril, ker ima njegova stranka večji odstotek volivcev v videmski in goriški pokrajini.

Ob zaključku redakcije smo zvedeli, da novofašisti ne bodo imeli v parlamentu nobenega predstavnika. Izvoljeni so torej: Belci in Bologna za DC, Vidali in Bernetičeva za PCI.

Volitve v tržaškem poslanskem okrožju

Občina:	PCI	DC	PSDI	MSI	PLI	PSI	FRN	SSL	PRI	M.I. T.L.T.	PDIUM
Trst	43.548	65.572	18.172	25.413	19.411	14.298	597	4.018	3.919	4.092	1.607
Milje	4.365	2.755	722	306	155	521	13	136	243	87	24
Devin-Nabrežina	1.198	1.252	231	203	127	396	10	631	35	33	18
Dolina	1.809	549	84	43	26	273	14	597	18	42	11
Zgonik	437	156	39	22	10	125	4	179	7	6	2
Repentabor	134	56	18	16	8	53	—	118	4	1	—

Volitve za senat v 4 okoliških občinah

Občina:	PCI	DC	PSDI	PLI	MSI	PSI	PRI	Bele glasovnice	Neveljavne
Devin-Nabrežina	1.182	1.316	257	116	183	443	65	327	50
Dolina	1.727	607	102	36	33	300	79	381	65
Zgonik	378	143	42	8	11	95	15	119	15
Repentabor	126	73	15	7	7	57	22	62	8

Častni in spodbudni uspeh

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kakor moramo po eni strani obžalovati, da je »Primorski dnevnik«, ki je še pred letom dni podpiral samostojni slovenski politični nastop preko slovenskih strank, spremenil svojo politiko, postal dejansko glasilo Italijanske komunistične partije in Italijanske socialistične stranke ter nedopustno in krivično blatil nesebično delavnost, narodno zavest ter čast tudi zavedne slovenske duhovščine, tako nas po drugi strani izredno bodri zavest, da je nosila veliko težo volilnega boja naša podjetna, zavedna ter idealna mladina. Mladi fantje, ki smo jih videli na shodih in v avtomobilih med volilno borbo, so nam poročali, da bo slovenska manjšina v Italiji živeła in uspevala.

Po teh nujno potrebnih ugotovitvah in zaključkih naj bo še enkrat izrečena prisrčno topla zahvala vsem, ki so z glasom in s prispevki za Skupno slovensko listo podprli svojo lastno in našo skupno stvar. Za slovensko enotnost — naprej s Skupno slovensko listo!

Trst, 30. aprila 1963.

Svet Skupne slovenske liste

Beneška Slovenija

NEDELJSKE VOLITVE

Vse se je nekam kar oddahnilo, ko so bile v ponedeljek volitve pri kraju. Skoro vsaka stranka skuša peti zmago. Kraji s slovenskimi vasmi so bili razdeljeni za volitve v senat na dve okrožji: na Čedad in Tolmezzo. Na splošno se opazi, kot po vsej videmski pokrajini, da so v mestih precej pridobili liberalci, na podeželju sta pa ohranili svoje postojanke krščanska demokracija in komunisti.

Nekoliko vpogleda na porazdelitev strankarske usmerjenosti v krajih s slovenskimi vasmi dajo sledeče številke oddanih glasov za senatske volitve v nekaterih glavnih občinah.

V prvem stolpcu so številke za krščansko demokracijo, v drugem za komuniste, v tretjem za socialiste, sledijo socialni demokrati in misovci.

Dreka	348	14	22	36	5
Fojda	1.419	204	319	115	36
Grmek	449	45	21	96	26
Prapotno	512	36	98	93	36
Podbonesec	1.224	42	53	213	6
Šlenart	654	42	42	170	9
Špeter	1.148	282	307	278	93
Savodnja	537	34	26	138	14
Srednje	1.484	8	19	32	7
Brdo	461	48	75	265	31
Tipana	792	80	115	69	23
Čenta	2.716	606	1.181	676	343

V celotnem senatskem okrožju so pa posamezne stranke — po zgornjem vrstnem redu dobile:

53.213 17.944 15.278 9.668 4.083

Kot se vidi, so volivci iz slovenskih krajev močno podprli krščansko demokracijo, pa tudi obe levičarski stranki.

Špeter Slovenov:

Volitve v poslansko zbornico so pokazale tudi po naših vaseh, kam in kako je usmerjena politična zavest naših ljudi. Na

VOLITVE V POSLANSKO ZBORNICO

Volitve v poslansko zbornico so prinesle v Gorici nekaj presenečenj. Predvsem ni dobil dovolj prednostnih glasov edini dosedanji goriški zastopnik v parlamentu demokristjanski poslanec Michele Martina. Že dalj časa se je slišalo o trenjih med goriškim in videmskim vodstvom demokristjanov. Igra s preferenčnimi glasovi je odločila v prid videmskim pristašem. Prejel pa je zadostno število glasov dosedanji goriški demokristjanski senator inž. Vallauri.

V celotnem XI. volivnem okrožju, ki obsega Gorico, Videm in Belluno, je izvoljenih 7 demokristjanskih poslancev, štirje iz videmske in trije iz belunske pokrajine. Leta 1958 jih je ta stranka imela osem. To je tudi eden izmed vzrokov, da ni bil izvoljen goriški Martina, čeprav so tudi nekateri Slovenci zanj glasovali.

Socialisti so v celotnem okrožju dobili dva poslanca, kot so ju imeli prej. Izvoljen je videmski odvetnik Fortuna in prof. Marangone s skopo večino. Kandidat te stranke, Slovenec Ivo Marinčič, je dobil 602 prednostna glasova. Dva poslanca, Franca

- *Hanalška dolina*

splošno se opaža, da so demokristjani po slovenskih krajih šli precej nazaj v primeri z volitvami leta 1958. Krivda leži predvsem na mnogih obljubah pokrajinskih Prvakov te stranke, katerih pa niso držali. Ljudstvo si pa take reči zapomni tudi do volitev. V naši in v šentlenartski občini so zgubili v vsaki po več kot 100 glasov.

Zanimivo je, da niso dosti napredovali komunisti in socialisti, po nekaterih vaseh so celo nazadovali. Pri možeh te stranke je treba pripomniti, da ljudje ne pozabijo, če kdo govori v parlamentu drugače kot doma.

Začuda, največ je po krajih s slovenskim prebivavstvom pridobila socialno demokratska stranka. Volivci so računali, morda nekoliko naivno, da je ta stranka usmerjena socialno in obenem ne protiversko. Narastla je v obeh omenjenih občinah, še prav posebno pa v Brdu in Grmeku.

Kot marsikje drugod, so tudi pri nas politično zavedni slovenski volivci potožili, kako bi radi oddali svoje glasove za slovensko listo — če bi jo imeli.

KLODIČ

V torek se je pripetila žalostna in huda nesreča v družini upokojenega rudarja Čičigoja s Pačuha. Njegov 11-letni sinček Vilko se je igral z otroškim kolesom ob cesti pred hišo. Zavore kolesa so dečku najbrž odpovedale in je začel drseti po klancu. V tistem hipu je privozil po cesti z malim tovornjakom šofer Janez Bukovac z Grmeku. Opazil je, da mu otrok drvi naravnost pod kolesa, zavore so zaškripale, a bilo je že prepozno. Otroka je kar povozilo. Vilka so brž odpeljali v Čedad, a ko so ga dvignili z rešilnega voza je bil že mrtev.

Oblast preiskuje, kje je krivda. Težko je reči, gotovo pa je, da je treba otrokom prepovedati igranje ob voznih poteh.

in Lizzera, so dosegli tudi komunisti. Slovenski kandidat te liste Jarc je odnesel 255 preferenčnih glasov.

Številčni izidi za goriško pokrajino so pa sledeči (v oklepajih je označena pridobitev ali zguba v primeri z volitvami leta 1958):

Demokristjani	42.098	(— 261)
Komunisti	22.622	(+4704)
Socialisti	11.562	(— 995)
Socialni demokrati	7978	(+2118)
Misini	5412	(— 318)
Liberalci	4189	(+1158)
Monarhisti	1082	(—1096)
Republikanci	999	(— 201)

Največ so zgubili monarhisti, kar je splošno po vsej državi, in socialisti, kar pa je bolj značilno le za goriško pokrajino. Razmeroma več kot drugod v državi so dobili pri nas socialni demokrati, liberalci in komunisti.

Kako so naši ljudje oddajali glasove — na žalost vsi razcepljeno — pokažejo nekoliko številke iz treh pretežno slovenskih občin:

Doberdob: imajo večino komunisti (368 glasov), sledijo jim demokristjani (323) in socialisti (138).

Števerjan: tu pa imajo večino demokristjani (292), sledijo jim socialisti (147) in komunisti (61 glasov).

Sovodnje: gredo po istem vrstnem redu strank: 435, 344, 233 glasov.

V Doberdobu in Sovodnjah so Slovenci oddali glasove obema levima strankama, čeprav je ena v opoziciji, druga pa podpira vlado. Števerjanci so podprli sredino. Precej glasovnic je bilo v mestu in okolici tudi belih.

VOLITVE V SENAT

Številčni izidi za senat v Gorici in okolici so sledeči: oddanih glasov je bilo 26.326, kar znaša 98,17 odstotka volivnih upravičencev.

Posamezne stranke so pa dobile (v oklepajih je naznačen porast ali zguba z ozirom na volitve 1958):

Krščanska demokracija	13.056	(+265)
Socialni demokrati	3068	(+ 1)
Misini	2953	(+153)
Socialisti	2519	(+260)
Komunisti	2255	(+738)
Liberalci	1809	(+719)
Monarhisti	406	(—571)
Republikanci	260	(— 96)

Močno so torej porastli komunisti in liberalci, zrušili so se monarhisti in republikanci, druge stranke so več ali manj obdržale svoje postojanke. Goriški senator bo po dosedanjih podatkih ostal Vallauri.

PODGORA

Kot menda povsod, tako so tudi pri nas potekle zadnje volitve prav mirno. Ni bilo več tistih volivnih trenj in »golažev«, kot so jih poznali še naši očetje. Morda spominjata na stare čase le tista dva volivca, ki sta hotela po vsej sili oddati svoja glasova že v soboto. Komaj so ju orožniki prepričali, da bo volišče odprto šele naslednji dan.

Volivci so oddali svoje glasove kljub raznim neizpoljenim obljubam, če izvzamemo mostič čez Sočo, ki bo menda odprt

Iz Goriške

čez dober mesec. Največ glasov (350) je bilo oddanih za Krščansko demokracijo. Za njo so komunisti z 247 glasovi, kot tretji pa socialisti z 237 glasovi.

Nekaj časa bo zdaj vladalo zatišje v javnem življenju. Življenje bo bolj mirno teklo. Naši malčki se pripravljajo za prvo sv. obhajilo. To bo res v marsikateri družini še praznik po starem, lepem običaju.

PEVMA

Po nekolikšnem presledku smo tudi v Pevmi imeli priložnost videti nov, mlad par. Zadnji četrtek sta si namreč v domači cerkvi svetega Silvestra podala roke za skupno življenjsko pot g. Cotič Jožef, iz Gorice in gospodična Mavrič Anica, naša sovaščanka. Ženin je finančni stražnik, nevesta pa je v službi kot tkalka. Dolgo vrsto let je pela pri cerkvenem pevskem zboru, zato jo bomo na koru tudi zelo pogrešali. Vsi želimo, da bi Bog blagoslovil novi zakon in da bi bila srečna pot mladega para.

RUPA

Star običaj je že pri nas, da se na praznik farnega zavetnika svetega Marka zberejo tudi cerkveni pevci na malo praznovanje. Zato so se tudi prejšnjo nedeljo pevke in pevci poveselili pri običajni — frtalji.

Po blagoslovu se je zbral cerkveni zbor v družbi g. župnika in pevovodje Klanjščka v župnijski sobi. Pri dobri zakuski in prijetni kapljici se je razvilo veselo razpoloženje. Domača pesem je pristrčno donela iz grl. Veselilo nas je, ko smo opazili, da naša mladina še vedno rada prepeva. Koristno bi bilo, da bi se taka skupna srečanja vršila večkrat na leto. Prijateljska vez med vsemi pevci bi se utrdila in vsi bi se čutili kot člani ene družine.

Omeniti moramo tudi kako nevšečnost iz naše vasi. Ceste in pota namreč niso v takem stanju, v kakršnem bi morale biti. Že večkrat smo govorili o tistem odtoku sredi vasi. Končno je le bil popravljen, toda po stranskih cestah so delavci pustili še odprte jarke.

PRVOMAJSKA PROSLAVA
V STEVERJANU

Števerjansko prosvetno društvo je tudi letos priredilo tradicionalno prvomajsko proslavo, ki se je je kljub neugodnemu vremenu udeležilo veliko število ljudi.

Najprej je nastopil domači zbor, ki je zapel dve pesmi. Sledila je veseloigra v treh dejanjih »Voda«, ki jo je uprizorilo domače dramsko društvo. Med odmorom je pel oktet »Planika«. Daljše poročilo o tej prireditvi objavimo prihodnjic.

OPOZORILO ŽIVINOREJCEM

Zadruga za oplemenjevanje goveje živine nam sporoča, da so od 1. maja dalje povišane pristojbine za oplemenjevanje, bodisi naravno, kakor tudi umetno. Pristojbina znaša za rdečo furlansko pasmo 2800 lir, za rjavo alpsko pa 2500 lir. V cenah je vključen tudi IGE in združni prispevki. Zadruga bikorejcev je bila prisiljena povišati, kakor so v sosednji videmski pokrajini, zaradi podražitve krme in drugih živinorejskih potrebščin.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Vendarle se je zganilo

Dolgo se je zdelo, da je slovensko kulturno življenje na Tržaškem v agoniji. Zadnji čas pa se je le nekaj zganilo in vse kaže, da je šlo bolj za zimsko spanje kot za agonijo. Ustanovljen je bil Slovenski tiskovni inštitut, ki hoče pospeševati in koordinirati slovensko založniško dejavnost v vsem slovenskem zamejstvu in izseljenstvu in za veliko noč je podelil že tudi svojo prvo literarno nagrado, kar bi moral biti — in je — vse-kakor pomemben dogodek v slovenskem literarnem življenju; ustanovil bo tudi svojo znanstveno knjižnico. Nedavno je bilo ustanovljeno tudi Društvo slovenskih (katoliških) intelektualcev, ki je priredilo že dvoje predavanj in sprožilo še nekaj drugih pobud. Ze drugo leto imajo slovenski katoliški intelektualci vsako prvo nedeljo v mesecu svojo mašo v jezuitski cerkvi v via del Ronco in po maši skupni razgovor v cerkveni dvorani; na teh razgovorih se je tudi že vkresala marsikatera pametna misel in zamisel. Letos so imeli katoliški intelektualci tudi skupno veličnočno pripravo v jezuitski kapeli. Slovenska katoliška založniška dejavnost se je v zadnjem času na Tržaškem lepo razcvetela in kar po vrsti je prišlo iz tiskarne že nekaj dobrih in pomembnih katoliških knjig, ki hočejo poglobiti svetovni nazor katoličana in katoliškega intelektualca še posebej. Te dni je izšla tudi obširna in kar razkošno opremljena knjiga za slovenske katoliške skavte; «knjižice», ki obravnavajo posamezna vprašanja, ki morajo zanimati katoličana, so se že zelo priljubile in so tudi precej razširjene, saj so izšle nekatere že v tretji izdaji in to v nekaj tisoč izvodih. Ustanovljena je bila zveza slovenskih cerkvenih zborov in začela izdajati svoj, za zdaj še šapirografirani glasnik. Slovenski kulturni klub s sedežem v ulici Donizetti 3, ki združuje slovensko dijaško mladino krščanskega nazora, je priredil zadnji čas serijo zanimivih in aktualnih predavanj za svoje člane.

In še več takih pobud bi lahko navedli, ki vse kažejo, da se je naše kulturno življenje na Tržaškem vendarle premaknilo z mrtve točke. Posebno razveseljivo pa je to, da je najti v prvih vrstah teh pobud mlade ljudi, akademike ali take, ki so šele pred kratkim zaključili svoje študije in začnjenjajo delovati v svojem poklicu. Gotovo ta razveseljiv pojav oživljenja slovenske kulturne dejavnosti pri nas ni slučajen pojav, ampak odraz novega zaupanja v katoliške in slovenske ideale ter izraz okrepljene vitalnosti naše manjšine, ki se je pokazala med drugim tudi na političnem področju. Vendar pa moramo skrbeti, da te pobude ne bodo ostale ločene epizode in da se ne bodo prehitro in bolj ali manj brezplodno izčrpale. Treba bi jih bilo povezati, jim dati nekak vsaj skupni idealni organizacijski okvir ter hrbtenico in jim postaviti predvsem jasen cilj.

TREBA JE IMETI PRED SEBOJ CILJ

Ravno o tem, o cilju naših novih pobud in dejavnosti, pa bi bilo treba — kot se nam zdi — malo več spregovoriti. Po našem mnenju je bil v veliki meri vzrok doseďdanjega mrtvila tudi ta, da naša katoliška kulturna dejavnost ni imela pred seboj jasnega cilja in ni vedela, kaj pravzaprav hoče doseči. Manjkali so ji nekaki osrednji možgani, ki bi jo usmerjali, vzpodbujali in pravočasno okrepili tam, kjer je začela popuščati. Zdaj bi si končno že morali ustvariti take idealne možgane. Naša manjšina še ne more upati na kulturno avtonomijo nasproti kulturnemu pritisku večinskega naroda; lahko pa si ustvari sama svoj avtonomni kulturni idejni center, ki bi vodil kulturne pobude katoliško in demokratično usmerjenih Slovencev v Italiji, če že ni mogoče kulturno sodelovanje vseh Slovencev, kot nas praksa vedno znova prepriča. Ideološke razlike med posameznimi slovenskimi političnimi skupinami so pač prevelike.

Kakšen naj bi bil tak kulturno-idejni usmerjalni center, je seveda stvar razmišljanja in razpravljanja. Gotovo je, da tu ne gre za kak togi organizacijski organ, ki bi si skušal lastiti vodstvo vseh pobud, ker bi tako več škodil kot koristil. V mislih imamo bolj nekako kulturne «občne zборе» slovenskih katoliških kulturnih

delavcev, katere bi prirejali od časa do časa, kakor bi pač kazala potreba, in na katerih naj bi pretresli razne kulturne probleme in sklenili pobude. Tako bi se precejšnje število kulturno aktivnih ljudi že takoj v začetku seznanilo z njimi in se prepričalo, da so potrebne in dobre. Toda na tak občni zbor bi ne smeli priti nepripravljeni. Kulturnim delavcem na občnem zboru bi morali biti predloženi že kolikor toliko izdelani osnutki pobud in projektov, da bi lahko zbor konkretno o njih razpravljal, jih presodil in nato sprejel ali jih zavrgel. Zato bi bil potreben še neki ožji iniciativni kulturni svet, ki bi ideje za kulturne pobude sam dajal ali zbiral, pripravljaj osnutke in iskal konkretne možnosti za njihovo uresničenje. Sestavljali naj bi ga najbistrejši, kulturno najbolj razgledani in najbolj aktivni ljudje, med katerimi ne bi smelo manjkati mladine. V okrilju tega kulturnega sveta, ki bi moral biti gibčen in se pogosto sestajati, bi lahko sproti razpravljali o vsaki novi ideji in pobudi, ko pa bi dozorela in zadobila primerno konkretno obliko, bi jo predložili širšemu zboru kulturnih delavcev. Ta svet naj bi bil povezan bolj z vezmi dela in prijateljstva kakor pa z organizacijsko vezjo.

NEKAJ KONKRETNIH PREDLOGOV

Konkretne naloge, ki bi jih morali tako čimprej rešiti, bi bile predvsem te: 1) čimbolj okrepiti «Mladiko» gospodarsko in vsebinsko, da bi lahko služila kot reprezentativna revija naše manjšine in da bi našim ljudem vsebinsko kar največ nudila. V zadnjem času se je vsebinsko s pomočjo novih sodelavcev že okrepila in postala zanimivejša. Treba bi jo bilo čimbolj razširiti (celo mnogi znani naši javni delavci še niso naročeni nanjo) in ji omogočiti trdno gospodarsko osnovo, po drugi strani pa vzpodbujati zlasti naše pisatelje, da bi pisali vanjo, ne pa se zapirali v svoj ponos, češ da ni dovolj «literarna» zanje. To je pač danes edina slovenska revija (če se ne oziramo na razne dijaške in mladinske lističe), ki izhaja v Italiji, in ne samo naš ponos ampak tudi naš interes zahteva, da jo napravimo čim boljše. Najbolje bi bilo, da bi se združila s koroško revijo «Vera in dom», ker ju nič bistvenega ne loči. Tako bi se tudi

geografsko in vsebinsko razširila. Če pa bi to ne bilo mogoče, naj bi si obe reviji vsaj izmenjavali najboljše sestavke in jih tiskali obe ter tako dosegli čimvečjo stopnjo enotnosti in kvalitete. Tudi uredništvo «Mladike» bi bilo treba okrepiti s kakim uglednejšim pisateljem, ki bi skrbel za literarne kvalitete prispevkov. Problem slovenske revije v zamejstvu, ki so ga omenjali tudi dopisniki v naši anketi «Zakaj ne berejo slovensko?», bi bil tako zadovoljivo rešen.

2) Organizirati bi bilo treba čimveč predavanj in kvalitetnih kulturnih prireditev po naših vaseh in predmestjih ter seveda tudi v mestu samem. Vedno bolj se kaže, da so mnogi naši ljudje, najbrž celo večina, kulturno popolnoma zanemarjeni in po svoji miselnosti čisto primitivni. Krivda za to izvira še iz časa pred prvo svetovno vojno, ko slovenska katoliška prosveta na Tržaškem ni znala najti dostopa do naših ljudi. Danes moramo gledati, da začnemo pravljati zamujeno. Nič še ni dokončno zamujeno. Treba se bo začeti truditi za vsakega našega slovenskega človeka posebej, da ga iztrgamo vplivom, ki ga odtujujejo slovenstvu in krščanstvu, ter ga spet vključimo v našo slovensko družino krščanskega nazora. V ta namen bi bilo treba ustanoviti krepko splošno prosvetno organizacijo, ki bi povezovala vsa naša društva in usmerjala njihovo delo ter ga podpirala. V organizaciji bi morali aktivno sodelovati tudi izobraženci z navseti, s predavanji, kot režiserji, pevovodje itd. Sicer taka organizacija formalno že obstaja, vendar pa je ostala spričo vseh teh problemov preveč pasivna, obravnavala jih je statično, ne pa dinamično. Preiti pa bi morala v napad in se zla odločno lotiti.

POSEBNO SKRBI BI BILO POTREBA POSVETITI MLADINI

3) Mladini bi bilo treba posvetiti posebno skrb in ji najti nove oblike prosvetnega dela. Stare oblike ji po večini že ne odговarjajo več, ker ima pač vsaka generacija svoj slog in svoje oblike izživljanja, kar je pogojeno od splošnih življenjskih razmer. Tako so n. pr. pevski zbori za našo mladino v glavnem postali malo privlačni, zanimajo pa popevke, lahki orkestri, jazz itd. Zakaj bi ne gojili teh oblik prosvete? Ustanovimo mladini osrednjo mladinsko eksperimentalno gledališče in ji najdimo kakšen primeren prostor zanj, po vzgledu zahodnoevropskih «kletnih gledališč». Tam bi lahko vadila in uprizorjela razne domače in tuje novosti. Tudi filmski klub bi bil prav potreben ali pa klub »potnikov,

(Nadaljevanje na 7. strani)

Prva slovenska knjiga v Avstraliji

Humbert Pribac: Bronasti tolkač

V čisti tipični monotoni angleški vezavi v platno je izšla konec 1962 v Melbourne, tiskana v slovenski tiskarni Simona Spacapan, prva pesniška zbirka Humberta Pribaca, mladega slovenskega primorskega pesnika iz okolice Kopra, ki je komaj pred nekaj leti zapustil rodno zemljo in odšel v svet. Knjigo je izdal Slovenski klub v Melbourne.

Pribac se je prvič oglašil še kot dijak koprške gimnazije leta 1952, ko je urejeval Našo misel, tiskano glasilo gimnazije, in vanj tudi pisal. Kasneje je študiral slavistiko na ljubljanski univerzi, s pesmimi in deloma tudi prozo pa sodeloval pri Slovenskem Jadranu in Borih v Kopru ter pri Mladih potih in Mladini v Ljubljani.

Ze v pesmih iz te prve dobe je čutiti močno zanimanje in posluš za ljudsko poezijo in narodno blago. Zbirka Bronasti tolkač pa nam odkriva tudi novo podobo pesnika, kakršne v domovini ni pokazal. Ozka mladostna obzorja so se razširila, pesnik je zajadral v svet z velikim domotožjem lepe Vide, z občutkom desetnika, ki bi vse dal, «da bi imel preko njiv in cest — zvok domače besede, — nedelj-ski zvon, — droben pogled... namesto te divje, sproščene svobode — brez dobrote v človeških očeh» (Daljna, hladna morja). Sicer je sam dal zbirki motto iz Kosovela, ki jasno kaže na tisto Srečkovo liriko, ki izraža vso trpkost narave in človeka pod jesenski čas. Pribacev pesniški svet je prepojen z domotožjem po Istri, po domovini: «Vrnil se bom v njeno tiho

preprostost... — vsedel se bom na škrolo pred prag... — in prinesla mi bo starega vina (Prinesla mi bo starega vina)«, ali po materi: «Da bi vsaj mati prišla kot nekoč — z neslišnim korakom — in položila za hip svojo roko — mi preko vročega čela» (Nocoj morda). Toda naj je bolečina v njem še tako močna, tudi svet okrog njega, vse njegove blodnje, vse muke in ves nemir najdejo v njem svoj odsev.

Zbirka prinaša 44 pesmi in je razdeljena na 5 ciklov (Jadro Lepe Vide, Moje samote, Skaljane sence, Hiša žalosti, Pred jutrnjo). V prvem ciklu prevladuje motivika izseljenstva. Drugi vsebuje razmišljujočo liriko, ki se trže iz objema snovnosti in časa ter prihaja v poduhovljenost novega sveta. V Hiši žalosti privede balantičevsko nastrojenje sredi najbolj akutnih problemov časa (Ljudje zatohlih palub). Kako prozorne pa postanejo pesmi v zadnjem ciklu. Pesnik se umiri, beseda in ritem postane bolj zadržana, slovesna, psalmistovska. Med osrednje pesnikove izpovedi gre šteti pesem «Pelji me, zvezda, v Betlehem».

Oblikovno so pesmi pisane v moderni prosti metrični shemi. Besedni zaklad je narečno obarvan s primorsko-istrskimi oblikami (Škrila, znati-vedeti, gorna itd.), pesniški izraz daje slutiti tu in tam vzore v slovenskem ekspresionizmu, precejšen je tudi vpliv Kosovela, Balantiča in še katerega škoda, da ni Pribacev tudi miselno vedno dovolj jasen in filozofsko eno ten.

Ob Bronastem tolkaču nam je tako lepo, kakor da je naš človek obstal pred domačim pragom in smo se z njim pogovorili. N. J.

GOSPODARSTVO

Znanost tekmuje z živinorejo

Med prvo svetovno vojno je Nemcem uspelo izdelati iz premoga čokolado, med drugo svetovno vojno pa so iz petroleja pridobivali mnogo maščob, katere je potem uporabila njih industrija za margarino. Po končani vojni pa so si še vedno prizadevali pridobivati naravnost iz petroleja kakšno hranilno snov. Ne vemo, če se Nemci še pečajo s tem vprašanjem, gotovo pa je, da delajo mnogo poskusov Angleži in Amerikanci. Angleška petrolejska družba »British Petroleum« dokončuje v Laveru blizu Marseja veliko tovarno za pridobivanje beljakovin — proteinov iz petroleja. Ameriška družba »Standard Oil of New Jersey« pa urejuje celo verigo podjetij za pridobivanje beljakovin (in najbrž še mnogih drugih snovi) iz petroleja. Obe družbi sta namreč odkrili postopek, kako se dobijo beljakovine iz petroleja.

Dognanja in uspehi obeh družb pa ne zanimajo samo petrolejske industrije, marveč tudi kmetijstvo in vse, ki se pečajo s vprašanjem prehrane. Izvedenci v prehranbenih vprašanjih namreč trdijo, da znaša na svetu letni primanjkljaj beljakovin okoli 3 milijone ton. Zato je na svetu toliko stotov milijonov ljudi, ki dobivajo premalo hrane in zato je hvale vredno, da skuša znanstvo najti vire za pridobivanje potrebnih beljakovin.

Iz petroleja dobljene beljakovine imajo obliko mleka v prahu. Dobivajo jih z vzgajanjem posebnih mikroorganizmov (= drobnokživk), ki povzročijo navadnemu vretju podobne spremembe. Celotni postopek pridobivanja beljakovin - proteinov iz petroleja pa se nahaja še vedno v poskusnem obdobju. Optimisti trdijo, da bo mogoče te beljakovine uporabljati v ljudski prehrani in pri krmljenju živali.

Do sedaj še ni pojasneno vprašanje, ali

Kruh ali polenta

Pred malo desetletji je v sleherni naši družini bila polenta vsak dan na mizi. Polagoma pa so naši ljudje začeli polento opuščati in v mnogih gospodinjstvih je sploh odpravljena. Je pa kljub temu še mnogo družin — v zadnjem času celo vedno več —, kjer polento visoko cenijo in jo še dnevno uživajo.

Ali je kakšna razlika med polento in kruhom? Bistvena razlika je v tolšči in v beljakovinah. Koruza vsebuje 4% tolšče, pšenica pa komaj 2%. Beljakovin pa je v pšenici 14%, v polenti pa komaj za polovico toliko. Zato pa polenta bolj debeli, ljudi dela bolj krepke, bolj čokate, pri ženskah pospešuje okrogline in razvoj bokov. Kruh podpira sloko ali vitko postavo. Po kruhu se je prej lačno, kot po polenti.

Seveda mora biti polenta iz ustrezne moke. Najboljša je iz sort, katerih zrno je okroglo in pri prelomu stekleno. Od križanih ali hibridnih sort so le redke okusne za ljudi, več med rumenimi kot med belimi sortami. Polenta mora biti dobro kuhana in že zmešano moramo kuhati še vsaj 40 minut.

so beljakovine iz petroleja enakovredne beljakovinam živečih bitij, bodisi rastlinskega ali živalskega izvora. Pri vseh je kemična sestava ista, ista je gmota, manjka pa odgovor na vprašanje, ali nima »življenje« (rastlin in živali) kakšnega vpliva na lastnosti beljakovin. Danes vemo, da rastlinske beljakovine v prehrani niso istovredne živalskim; te so višje cenjene, ker so lažje prebavljive, dostopne. Ali ne bodo beljakovine iz petroleja šle neprebavljene skozi človeška in živalska prebavila?

JALOVOST IN RUDNINSKE SNOVI

Najvažnejše rudninske snovi, ki morajo biti v živalski krmi, so apno, fosfor, kalij in natrij. Glede jalovosti oziroma rodovitnosti sta najvažnejša fosfor in natrij. Če teh dveh ni v krmi dovolj, je jalovost zelo pogosta in doseže tudi 60%, medtem ko doseže navadno samo 10%.

V sodobni napredni živinoreji pa se zelo redko pripeti, da bi v krmi manjkale kate rudninske snovi, ker so krmilne moke — seveda kupljene pri poštenih tvrdkah — tako sestavljene, da ne manjka v njih nobena živini potrebna snov.

Živinoreja v Italiji

Po uradnih podatkih osrednjega statističnega urada redijo danes v Italiji 9.8 milijona goved, 9.6 milij. ovc in koz, 4.3 milij. prašičev, 1.2 milij. konj. Število perutnine cenijo na 90 milij. glav. V zadnjem desetletju so se goveda pomnožila za 20%, prašiči za 9% in perutnina za 38%. Padlo pa je število ovc in koz za 18, število konj pa za 37%.

Po teži se je italijanska živinoreja sicer pomnožila, a potrošnja mesa in drugih živalskih proizvodov se je še bolj, zaradi česar mora Italija uvoziti letno za nekaj stotin milijard lir živine, mesa, jajc, sira in masla ter drugih živalskih predmetov.

Perspektiva oziroma izgledi za bodočnost glede italijanske živinoreje niso ravno rožnati: število konj se bo krčilo še naprej, ker konji služijo v Italiji skoraj izključno za šport in zakol. Za delo jih nadomeščajo stroji. Najbolj kritično pa bo postalo vprašanje koz in ovc, in to zaradi pomanjkanja pastirjev. Zelo redki so danes pastirji, ki bi bili zadovoljni z malenkostno plačo in dosedanjo hrano, ki je obstajala dnevno iz kosa kruha, zmočenega v vreli vodi in malo obeljenega z nekaj kapljicami olja. Meso so jedli, če se je kakšno jagnje ponesrečilo. Tudi pastirji se danes organizirajo in zahtevajo za človeka dostojno življenje.

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Grafis« - Trst,

Vendarle se je zganilo

(Nadaljevanje s 6. strani)

etnologov in raziskovalcev«, ki bi družil tiste naše mlade ljudi, ki radi potujejo v daljne kraje ali se celo zanimajo za področja, ki še niso raziskana, n. pr. za kraške jame, za organizacijo skupinskih potovanj v bolj oddaljene in malo znane kraje, v obliki odprav, ki bi zbirale tudi znanstvene podatke itd. Pred kratkim smo brali, da je znanstvena odprava slovenskih etnografov odkrila v Beneški Sloveniji senzacionalne stvari, med drugimi okrog 150 še neznanih ljudskih pesmi in celo praobliko pesmi o lepi Vidi z melodijo vred! Ali bi ne mogla tržaška, goriška in koroška mladina organizirati takih odprav v odročne slovenske kraje? Sodelovati bi morali seveda izobraženci. Navodila in tehnične nasvete bi ji nedvomno rada dala vsa pristojna slovenska mesta. Zanimivo bi bilo tudi raziskovati folkloro drugih narodov ali življenje evropskih manjšin ter manjših narodov, kot so n. pr. Lapinci, Baski, Islandci. Obstaja seveda vprašanje sredstev, toda z načrtnim zbiranjem finančnih sredstev skozi vse leto bi se dala organizirati marsikaka taka odprava. Naša mladina bi se pri tem ne le izobraževala, ampak bi postajala tudi podjetna, pogumna in spretna ter bi si pridobila dragocenega znanja in izkušenj. Z veseljem bi pozdravila verjetno tudi filmsko-amaterski krožek, ki bi lahko sodeloval pri prav omenjenih aktivnostih.

4) Delati bi bilo treba za ustanovitev življenja sposobne slovenske založbe v Trstu, hkrati pa tudi za združitev Mohorjevih družb v Gorici in na Koroškem. Sedanja razdrobljenost v tem pogledu je vsekakor slab znak, bodisi da razodeva pretirano ambicioznost posameznikov, ki niso sposobni sodelovanja, bodisi da se v tem kaže pretiran provincializem, ki izgublja smisel za narodno celoto in njene potrebe ter se nevede prepušča tendencam »vindišarstva«, razpadanja slovenstva na provincializem, na plemena ali manjšine, ki nočejo imeti nič več skupnega med seboj in s slovenstvom kot celoto, čeprav je vse to morda še bolj podzavestno kot zavestno. Vsekakor bi bilo treba degeneracijo v tem smislu pravočasno zaustaviti in jo ozdraviti z načrtnim prizadevanjem in gojenjem čuta za skupnost ter kvaliteto.

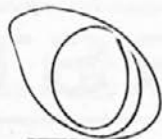
TUDI POLITIČNA ORGANIZACIJA IMA SVOJE NALOGE

V okviru politične organizacije, ki nosi za zdaj naziv Skupna slovenska lista, pa bi bilo treba izdelati širokopotezen političen in hkrati gospodarski in socialni program za slovensko manjšino, ki naj bi zajel seveda tudi kulturno življenje. Potrebna bi nam bila moderna politično-socialna literatura, ki bi v časopisju in v brošurah obravnavala naše socialne, politične in splošne narodne probleme ter jim nakazovala moderne rešitve. Skrbeti bi morali, da bi taka literatura res odpirala pred našimi ljudmi nove perspektive ter jim vzbujala vero v slovenstvo, demokracijo in rešitve današnjih svetovnih in narodnih problemov v krščanskem in demokratičnem duhu. Aktivnost politične organizacije naj bi z neprestanim delom vzgajala in prebujala naše ljudi k narodni zavednosti in za demokracijo ter jih navajala k razumevanju in izpopolnjevanju njihovih narodnih dolžnosti.

5) Gojiti bi morali naše pozitivne narodne tradicije in običaje, ki pospešujejo v ljudeh občutek medsebojne povezanosti in narodnega občestva, n. pr. skupna romanja, procesije ter Miklavževe večere, ki so odlično sredstvo za pritegnitev ljudi k slovenskim prireditvam in imajo tudi svoj poetičen in vzgojni pomen. Popolnoma po nepotrebnem — najbrž samo iz brezbrzičnosti — smo opustili take prireditve, ki so prej naletele celo pri ljudeh tujih narodnosti na simpatičen odmev in odziv ter so se jih radi udeleževali, n. pr. zavezniške družine v času anglo-ameriške okupacije v Trstu. Če so tako ugajale tujcem, zakaj ne bi nam? V težnji po opuščanju Miklavževih večerov se nedvomno kaže popuščanje pred materialističnim pritiskom našega okolja. Zato naj bi jih še s posebno vnemo obnovili.

To je le nekaj v naglici naštetih pobud in idej, ki bi jih bilo mogoče uresničiti z načrtnim kulturnim delom v okviru naše manjšine in brez posebnih naporov. Izčrpnjša anketa bi lahko boljše osvetlila te probleme, dala nove predloge ter jih približala rešitvi. Vabimo naše bravce, da se oglase k besedi.

V vrtincu

30.

R. B.

»Kaj,« se je v grozi zavzela, »truplo — ti jo torej nameravaš...?«

»Ukaz od poglavarja. Komi je z njim govoril preko oddajnika.«

»Ne, ne, Antonio,« je zavpila, »tega ne boš storil! Naj se nam spet tako zgodi kot takrat v Rimu? Mar naj zgubiva že drugi dom?«

Pred tremi leti se je zgodilo, ko je eden izmed tihotapske tolpe nekaj preveč zinil. Prišel je ukaz vodje, katerega je rabelj tolpe, njen mož, tudi pokorno izvršil. Policija je pa prišla na sled in Piciriddu je z ženo moral pobegniti v Ankaru.

Zarezal se je proti ženi: »To pot bom bolj pazil; kar zanesi se name. Nihče ne bo tega opazil.« Potegnil je samokres iz žepa in se z njim poigraval. Vrgel ga je v zrak in ga spretno ujel. »Tako, zdaj pa grem, da opravi.«

Žena ga je zgrabila za komolec. »Ne, Antonio,« je prosila in se ga tesno oklenila. »Nikar! En umor že imaš na vesti in...« Začela je hlipati v joku. »Bodi pameten! Kaj hočeš spet neumnosti počenjati?«

»Kakšne neumnosti?«

»Saj veš, da stanuje spodaj zelenjadar, ki nas že tako gleda po strani. Slišal bo pok in potem... Počakaj do polnoči. Babo spraviš v klet in opraviš tam.«

Piciriddu si je šel s prsti skozi črno grivo in se je spet poigraval z orožjem.

»V kleti tudi kar zdaj lahko opravi,« in se je obrnil, da pojde iz kuhinje. Spet ga je pograbila: »Tepec, saj veš, da ima blizu kleti mehanik delavnico. Luč še gori.«

»Preklete!«

»Saj imaš še neki sestanek, si dejal. Ko se vrneš, bo ravno pravi čas!«

Mož jo je preplašeno pogledal: »Saj res — na tisti sestanek sem kar pozabil.« Pogledal je na uro.

»Vraga saj je že pozno. Pazi med tem na ono tam zgoraj. Poglej, če je dobro zvezana.« Zgrabil je za klobuk in odhitel.

Žena je omahnila na stolico. Nekaj časa je že pridobila. Premišljala je, kaj bi ukrenila. Naj jo kar spusti? Ni dvomila, da bi mož njo v tem slučaju pobil brez usmiljenja. Kako se neki počuti jetnica? ji je nenadoma prišlo na um. Ali slutiti, kaj jo aka? Morda je lačna? Nekaj mesa je še v omari. Neko čudno ganotje je obšlo sicer mrko žensko. Sklenila je, da ocvre meso in ga ponese oni tam gori.

—0—

Samo je bil ves iz sebe. Vse je šlo po strani. O Divni še ni nobenega sledu. V velikih skrbeh je bil zanjo. Bržkone je v skrajni nevarnosti, če že ni prepozno. Odpeljala se je s Komijem in Omarjem. Komi je streljal na zasledujočega policista. Vedela sta torej, da sta pod pržnjo in zasledovana. Potem so našli Omarjev avto v tisti skriti ulici. Vse je kazalo, da so prišli vsej zadevi do konca, na, pa je spet vse tako daleč.

Eno uro sta čakala z nadzornikom, da bi se prikazal lastnik avtomobila.

»Gospod doktor, ne bodo prišli po voz,« je menil stari nadzornik. »Ga bomo kar zaplenili.«

Samo je bil kar iz sebe. »Kaj bo zdaj?« je vprašal... »Bi morda ne kazalo preiskati kar vso mestno četrt?«

»Ne bo nič iz tega,« je odgovoril nadzornik.

»S tem da so pustili avto tukaj, nas sku-

šajo zapeljati na napačno sled. Potrebno pa je, da jo spet najdemo. Grem tja proti vrtu. Če hočete z menoj...?«

Samo je že stopil v avto: »Seveda pojdem, morda bomo tam našli kako oporišče.« Pred vrtno vilo so zgrabili nekega mladeniča. Izkazalo se je, da je sedemnajstletni dečko trgovčev sin. Temno je gledal nadzornika in mu je skušal zabraniti vstop. »Kaj hočete?« je vpil. »V vili mojega očeta nimate kaj iskati.«

»O pač, fantič moj!« ga je nadzornik krepko pograbil. »Prav tu nekaj vohamo. Kar mirno in z nami!«

Ko sta preiskala malo vilo, sta odkrila oddajnik, skrit v omari, in nekaj zavojčkov mamil. Sina so odpeljali. Nadzornik je menil, da bo dovolj za danes. Če bodo ponoči odkrili kako sled za gospo Komijevo, bodo telefonirali Samu v hotel.

Samo je začutil, da ga še marsikaj veže na Divno. Strašno bi bilo, če so jo — toda ne, čemu sklepati vedno na najhuje.

Samo je povečerjal in je odšel v svojo sobo. Zaspati ni mogel, hodil je nervozno po sobi sem ter tja.

Telefon! Hlastno je Samo pograbil slušalko in se javil.

»Halo, doktor Radič,« je klical slaboten ženski glas. »Pridite takoj v nočni bar „Metuljčki“, ulica Irkis 18! Tu se nahaja neka ženska. Pobrli smo jo nezavestno na cesti. Zdaj je pri sebi, neprstano jeclja vaše ime. Pravi, da so jo vrgli iz nekega avta. Hitro! Ulica Irkis 18!«

Samo je kar planil iz hotela, ustavil mimozeči taksi in mu povedal naslov ulice. Tam so pa popravljali cesto. Avto je zavozil mimo pregraje kar na pločnik. Samo je skočil iz voza, a voznik ga je ustavil in mu z znamenji dopovedoval, naj plača. Samo mu je stisnil v roko pest drobiža in mu kazal, naj ga počaka na tistem mestu.

(Dalje)

Tako oviro predstavlja danes dachausko taborišče za življenje, ki vrvi okrog njega. Vse taborišče počasi razpada in napravlja prav klavrn vtis. Barake so na zunaj čisto zanemarjene, čeprav je videti tu pa tam skozi na oknu čedne zastore in stoji pred vhodom avto. Pri hoji skozi taborišče je treba neprestano skakati in iskati, kam bi stopil, če nočeš stopiti v globoko mastno blato. Nekdanjo taboriščno kuhinjo in kopalnico so podrli in bivši Appellplatz je z žično ograjo odrezan od taborišča ter tako spremenjen, da ga ni spoznati. Le barake za internirance še vse stoje, toda nekdo jim je zamenjal stivilke. Barake na desni, v smeri od nekdanjega Appellplatza vzdolž taboriščne ceste, imajo zdaj sode številke, barake na levi pa lihe, medtem ko je bilo nekdanj obratno. Kot je videti, je bilo taborišče pred leti močno obljudeno z begunci, ker je še na mnogih krajih videti napise trgovin, barov in obrtnih delavnic, toda zdaj je skoraj vse zaprto in opuščeno.

Povsod razpadanje in trohnoba. Imam občutek, kakor da leži nad vsem neko prekletstvo, in tako najbrž tudi je. Počasi se me polasti neko žalostno, grozljivo razpoloženje, kljub temu, da sije sonce in je slišati od daleč klice otrok. Preko taborišča brije mrzel veter kot nekoč in blatna zemlja ima še isti karakteristični vonj. Neprestano se mi zdi, da vidim v blatu še odtise nog nekdanjih internirancev in SS-ovskih škornjev.

Počasi stopam po prazni taboriščni cesti proti spominski kapeli na koncu.

Ta spomenik stoji približno tam, kjer so bili nekdanj zajčji hlevi — za SS-ovce seveda. To je visoka, spredaj odprta kapela, v kateri stoji velik umetniško izdelan križ in iz bodeče žice izdelana trnjeva krona. Položenih je nekaj vencev, toda vse napravi mrzel vtis. Človek ima občutek, kot da stoji pred nagrobnim spomenikom, ne pa pred kapelo, čeprav stoji v njej tudi miza, ki je morda namenjena za maševanje. Morda bi bilo bolje, da bi

Svidenje z Dachauom

E. Z. 5.

bili postavili v spomin žrtvam dachauskega koncentracijskega taborišča manjšo cerkvico, v kateri bi se redno opravljala služba božja. Vplivala bi bolj tolažilno. Pred kratkim smo brali, da namerava munchenska nadškofija ustanoviti v Dachauu spominski samostan, ki naj bi predstavljal zadostilni dar nemškega naroda za grehe, ki so bili storjeni v tem taborišču. Ta zamisel je nedvomno zelo simpatična in z njo bi še najlepše zadostili za nekdanje trpljenje na tem kraju.

Iz namena bavarske deželne vlade, da proglasi dachausko taborišče za trajen spomenik, pa nedvomno ne bo nič. Ta namen je bil naznanjen že pred dvema ali tremi leti, toda doslej ni bilo storjeno še prav nič, da bi ga uresničili. Preden se bodo odločili, da sklep uveljavijo (če ni šlo samo za zamisel, ki je hitro spet zatonila v pozabo), bo že nedvomno prepozno, ker taborišče razpada in bi preveč stalo, če bi ga hoteli obnoviti. Že samo to, da so razdejali stražne stolpe in »Appellplatz«, je vzelo taborišču njegovo najznačilnejšo fizijonomijo. Morda bi bilo res najbolje, da taborišče popo'noma uničijo in tako izbrisejo z obličja zemlje spomin na to sramoto, na njegovem zemljišču pa zgrade samostan in morda še kako drugo dobrodelno ustanovo, kako zavetišče za begunce, za zapuščene otroke, otroško igrišče ali kaj drugega. Bolje bi bilo, da zasije končno žarek veselja tam, kjer je toliko časa vladal mrak zločina in trpljenja.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

NOGOMETNI PRVENSTVI JUGOSLAVIJE IN ITALIJE

Dinamo in Inter na vrhu lestvice

V nedeljo so jugoslovanske enajststotice prve lige odigrale svojo 21. tekmo. Ze mnogo mesecev se odvija boj za prvo mesto med ekipama Dinamo iz Zagreba ter Partizan iz Beograda. Ostale ekipe so že preveč zaostale. V nedeljo je bil na sporedu zanimiv derby med Partizanom in Crveno zvezdo in druga ekipa je povsem nepričakovano zadala Partizanu grenek poraz (2-1), ki je drugi v letošnjem prvenstvu. Sotekmeec Dinamo ni napravil priložnosti, ki se mu je nudila, in premagal je na domačem igrišču ekipo Beograda s tesnim 1-0. Zagrebčani so tako sami na vrhu lestvice z dvema točkama naskoka. Dinamo je edina letos še neporažena ekipa (14 zmag in 7 neodločenih izidov); zabila je 50 golov (ravno toliko jih je dosegel Partizan), prejela pa 21 (Partizan je dobil 3 gole manj). Boj za častni naslov prvaka Jugoslavije je postal tako še bolj zanimiv in obe ekipi bosta še bolj pazili, da ne zabeležita še kak spodrselj, ki bi bil za Partizana usoden.

Izidi ostalih srečanj so bili normalni. Vojvodina je v tekmi važnega pomena za obstanek premagala Slobodo (1-0). Hajduk, ki se skuša na vse načine rešiti izpada, je porazil ekipo Sarajeva (2-0). Velež ni imel težavne naloge in je z lahkoto premagal Bodučnost (3-1), ki je obsojena na izpad. Sarajevski Željezničar se je v nedeljo posebno raziral, saj je zabil kar šest golov ekipi Rijeka (6-1).

Ce si ogledamo lestvico, ki je naslednja:

1. DINAMO 35, 2. PARTIZAN 33, 3. ŽELJEZNIČAR 26, 4. VELEŽ 23, 5. CRVENA ZVEZDA 23, 6. BEOGRAD 23, 7. SARAJEVO 18, 8. RADNIČKI 17, 9. VOJVODINA 17, 10. NOVI SAD 17, 11. HAJDUK 17, 12. SLOBODA 16, 13. RIJEKA 15 in 14. BODUČNOST 12

ko ugotovili sledeče: novi jugoslovanski prvak bo po vsej verjetnosti Dinamo, če bo seveda Partizan to dovolil. Dinamo je zelo dobra ekipa, ki zelo pazi na obrambo in je učinkovita v napadu. Strokovnjaki menijo, da je nedeljski poraz Partizana usoden za doseg častnega naslova, saj bodo Beograščani težko napolnili v ostalih petih kolih razliko dveh točk, ko so Zagrebčani tako vigrani. Drugo mesto bi tako pripadlo Partizanu, tretje pa sarajevskemu Željezničarju, ki se je letos posebno odlikoval. V ospredju so nato še tri ekipe, ki imajo zdaj isto število točk. Te ekipe so: mostarski Velež ter beograjska Crvena zvezda in Beograd. Crvena zvezda ima zelo šibak napad, saj je dosedaj samo 19-krat strela nasprotnikovo mrežo.

Kar pet točk loči omenjene ekipe od ostalih, ki se še potegujejo za obstanek v prvi ligi. Radnički, novosadski enajststotice Vojvodina in Novi Sad ter splitski Hajduk se bodo po vsej verjetnosti rešili. Nevarno je za Slobodo in za Rijeko. Rijeka ima zelo slab napad in obramba ni posebno čvrsta; Sloboda pa je nestalna. Obsojena na izpad pa je že, kot izgleda, Bodučnost.

V drugi ligi, in to v zahodni skupini, je boj za prvo mesto zelo oster. Manjka še sicer 7 tekem, in zato se situacija lahko še menja. V ospredju je Trešnjevka s točko naskoka pred Čelikom in dve pred Mariborom. Tudi Slavonija je še v krogu morebitnih kandidatov za vstop med najboljše ekipe Jugoslavije. Strokovnjaki menijo, da bo v prvo ligo prišla Trešnjevka. V nedeljo je Trešnjevka porazila kot gost BSK (2-0). Čelik je izbojeval zmago nad Borcem (2-1). Maribor pa je zasil Rudarjevo mrežo (7-0). Tudi Slavonija je zmagala kot gost (1-0 nad Olimpijo).

PRVO MESTO INTERJU

Dolgo let so navijači milanske ekipe čakali, da postane Inter državni nogometni prvak. Tri leta je Herrera poskušal to kar je letos dosegel: zmago, na italijanskem prvenstvu. V nedeljo je Inter dosegel odločno zmago kar v Torinu nad Juventusom, ki je bil edina ekipa, ki je skušala prekrizati račune Interja. Inter pa je šel po zmago, čeprav tesno (1-0), in si s tem osvojil državno prvenstvo. Interjeva obramba, najboljša v Italiji (prejela je do sedaj samo 16 golov), je ostala še enkrat neporažena; Interjev napad pa je bil še enkrat uspešen po zaslugi mladega Mazzola (Inter je vsega skupaj zabil 55 golov).

Za drugo mesto se borijo zdaj Juventus, ki je

nekoliko, če ne precej utrujena, Bologna in Milan. Bologna je zelo vigrana v napadu (zabila je 56 golov), Milan pa je nestalen in letos tudi nekoliko šibak.

Roma vodi glavni, pred Fiorentino, Lanerossi Vicenzo, Spalom, Atalanto in Torinom, toraj pred moštvi nihajoče vrednosti. Izpada se bodo rešili, razen nepričakovanih porazov, Sampdoria, Catania in Mantova. V živahnem boju so še Modena, Napoli in Genoa. Ekipe so zelo šibke in po vsej verjetnosti bo Napoli, in to na posledicah nedeljskih izgredov, moral zapustiti najboljše italijanske ekipe. Obsojeni na izpad sta še moštvi Palermo in Venezia.

Lestvica je sledeča (do konca prvenstva manjkajo še tri kola):

1. INTER 47, 2. JUVENTUS 41, 3. BOLOGNA 40, 4. MILAN 39, 5. ROMA 36, 6. FIORENTINA 35, 7. VICENZA 33, 8. SPAL 31, 9. ATALANTA in TORINO 30, 11. SAMPDORIA 28, 12. CATANIA in MODENA 26, 15. NAPOLI 25, 16. GENOA 24, 17. PALERMO 20 in 18. VENEZIA 19.

V drugi ligi vodi še vedno Messina, ki ima še

tri točke prednosti pred Lazio, in pet pred dvojico Bari in Brescia; to so edine ekipe, ki lahko upajo, da pridejo v prvo ligo. Toda mest je samo troje. Messina in Lazio sta skoraj že v prvi ligi. Kdo bo tretji? Bari ali Brescia. Tako Lazio (2-0 z Udinese) kot Brescia (4-1 s Simmenthalom) sta želi prenapredljivi zmagi. Bari pa je tesno porazil Foggio (2-1). Messina pa se je zadovoljila z neodločenim izidom (0-0) proti Parmii.

V tej ligi igra tudi Triestina, ki pa na žalost prevečkrat razočara in je tako v nevarnih vodah. Če bo tržaško moštvo odigralo slabo še kakšno tekmo, se bo znašlo v nevarnosti za izpad. Do konca prvenstva druge lige manjka še sedem kol in v teh se da marsikaj popraviti, a tudi pokvariti.

Naročnike, ki še niso poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravi lista ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštнем uradu.

Uprava

Iz kulturnega življenja

POMEMBNA BIBLIOGRAFSKA NOVOST

Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani izdaja že od konca zadnje vojne vsakoletne popise slovenskega tiska. Od leta 1945 (počenši od maja) pa do leta 1950 so te bibliografije prinašale le popise knjig, šele od leta 1951 dalje (zadnji zvezek za 1957. leto je izšel leta 1961) tudi člankov in leposlovnih prispevkov po časopisju. Zalaga Slovensko bibliografijo Državna založba Slovenije. Zdaj pa je izšel v založbi Slovenske akademije znanosti in umetnosti obsežen zvezek na več kot 550 straneh večjega formata, ki prinaša to manjkajoče gradivo za obdobje 1945-1950. Gre za nič manj kot za 13.500 imen ali gesel z okrog 20.000 podatki kakih 5.000 avtorjev! Zares ogromna številka, ki priča o velikem in težkem delu sestavljalcev, obenem pa tudi o neverjetnem velikem bogastvu materiala, ki je zdaj dostopno vsem umskim delavcem z vseh področij človeškega udejstvovanja.

Bibliografija, ki so jo sestavili Janez Logar, Stefka Bulovec in Ančka Posavec, je razdeljena na: abecedni pregled ekscerpiranega časopisja in zbornikov (skoraj 200 naslovov), pregled in popis po strokah, urejen po mednarodni decimalni klasifikaciji, zaključuje pa jo abecedno kazalo strok in piscev ter prevajalcev.

Bibliografija žal ni popolna. Opazili smo, da manjka v njej cela vrsta periodik z našega ozemlja, pa tudi več zbornikov in koledarjev, ki so izšli v Trstu, Gorici ali Celovcu, ni popisanih, razen redkih izjem. Tako bi se človek vprašal po čudnem kriteriju, ki je vodil sestavljalce pri odločanju in izbiranju. Dvomimo, da je bila temu vzrok nedostopnost tega gradiva. Ta bi bila razumljiva le, če bi delo izhajalo sproti. V 15 letih pa bi bilo moči marsikaj zbrati in pregledati ter seveda tudi popisati.

N. J.

ZBOR KNJIZNICARJEV

Strokovno društvo slovenskih bibliotečnih delavcev je imelo v Novi Gorici dvodnevni plen. Prvi del je bil posvečen razvoju knjižničarstva in knjižnic na Goriškem v okviru sedanjih štirih občin (Ajdovščina, Idrija, Nova Gorica, Tolmin), drugi del pa organizacijski problematiki.

Goriška je imela vedno veliko število aktivnih knjižnic, tudi skozi huda fašistična leta se je slovenska knjiga ohranila, skrita na vse mogoče načine; posebno pri posameznih zaupnih ljudeh, po župniščih itd. Prav in lepo bi bilo, da bi sedaj knjižnice našle nove vire za pomlačitvev in rast.

m. b.

ŽENA IN DOM

Gvetje v vazah

Posebno v tem letnem času ljudje radi gredo na izlete v naravo in nabirajo pisano cvetje, da z njimi okrasijo domove.

Naj si bo cvetje natrgano po vrtovih ali kupljeno, ga ljudje želijo ohraniti čimdalje, kar se jim bo s pravilnim ravnanjem tudi posrečilo, to je, cvetju bo s tem ravnanjem podaljšano življenje za nekaj časa.

Pri nakupovanju cvetic moramo gledati tudi na pecelj in ne samo na cvet. Če je rez na peclju rjav, pomeni da rastlina ni več sveža; tem manj sveža je, če so konci pecljev zelenkasto sluzavi. Take cvetice nas res ne bodo dolgo časa razveseljevale.

Ni vseeno, kdaj cvetje trgamo. Najboljše je zgodaj zjutraj, ko je rastlina še sveža zaradi rose, ali pa pozno zvečer po rosi. V vročih dnevnih urah nabrano cvetje kmalu uvne.

Ljubitelji in poznavatelji cvetja vedo, da je treba vrtnico odrezati, dokler je še v popku, ker se bo v vodi lepo razcvela in ostala nekaj dni sveža, že razcvela roža pa se hitro osuje. Prav tako nam bodo gladole dalj časa trajale, če jih bomo zarezale tedaj, ko bodo odpirale prve spodnje cvete, ker se ta cvetica razcvete od spodaj navzgor. Prve cvete lahko porežemo in jih iz visoke vaze predenemo v nizko.

Natrganega ali kupljenega cvetja ne denimo

takoj v vaze, ampak mu privoščimo osvežilno kopal in ga zato potopimo do cvetov v vedro vodo in ga pustimo tam nekaj časa. Tako osvežimo tudi cvetje, ki kaže že znake venienja.

Preden denemo cvetje v vaze, pogledjmo še peclje. Z ostrim nožem ali vrtnimi škarjami posebno odrežemo košček peclja, da rastlina laže srka vodo. Pri mlečkastih rastlinah je to posebno važno, ker se mleček na koncu peclja hitro posuši in tako zapira vodi pot. Pri cvetju z oisenelim stebelcem, kot so krizanteme, hortenzije, veje leptičnih dreves, potolčemo konec stebelca s klavdom, da ga razceframo. Tako rastlina laže vsnka vodo.

Vodo moramo večkrat menjati, da ne postane sluzava in smrdišča. Cvetice, ki močno dišijo, ne postavljamo v stanovanje, tem manj v spalnice. Iz spalnic umaknemo zvečer cvetje, ker nam sicer porabi preveč kisika.

Cvetja nikdar ne natlačimo v vaze, ampak je bolje, da damo v posodo le nekaj cvetov. Drobno cvetje s kratkimi stebli spada v nizke posode, z dolgimi pa v višje posode.

Na mizo, za katero jemo, ne devamo nikoli visokih šopov cvetja, ker s tem oviramo pogled osebi, ki nam sedi nasproti.

Cvetlica je že sama po sebi okras, zato ji ni potrebna kričeča in našarjena vaza, ampak ji je dovolj enostavna steklena ali keramična posoda.

177. Skakal je od drevesa do drevesa in se bližal robu gozda. Včasih se je nalašč delal, kakor da mu je spodrsnilo in da pada, rdeči psi pa so vsi besni planili drug čez drugega, da bi ga prestregli in raztrgali. Prerivali so se in se med seboj padali. Ves čas pa so mu sledili trdo za petami.

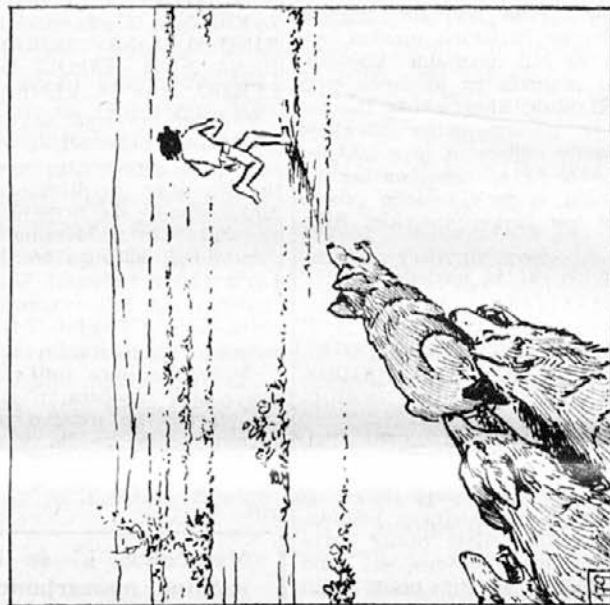
176. Mavgli pa je imel do sončnega zahoda še pol ure časa. Znova je začel zasmehovati brezrepega vodnika, ki se je divje vzpenjal po debeli. »Pojdi domov, rdeča spaka!« mu je zabrusil deček. »No, češ? No, potem pa pojdi z menoj, da te naučim pameti!« In spretno kot opica je skočil na sosetnje drevo in potem še na tretje in četrto.

175. Prepričan je bil, da se ne bodo ganili izpod drevesa tako dolgo, dokler ga ne bodo pobili. Rdeči psi so posedli v krogih in čakali na masčevanje. Mavgli pa je ves miren splezal malo više do pripravne veje, se udobno naslonil v rogovič in zaspal. Ko se je čez štiri ure zbudil, so ga še vsi doli čakali.

180. Prepričan je bil, da se lahko z zasledovalci igra, kot ga je volja. Pazil je samo na to, da se ne bi njihova jeza ohladila in da ne bi zavili kam drugam. Bežal je naglo in prožno in se od dolov ni preveč oddaljil. Vodnik je tekel le pet skokov za njim. Mavgli pa je hranil svoje poslednje sile za tek preko pečin.

179. In še preden so se rdeči psi znašli, je skočil z drevesa in urno stekel proti Cebeljim pečinam. Doli so na ves glas zalajali in se zapodili za njim. Tekli so z dolgimi, enakomernimi koraki, s katerimi utrujajo in prehite vsako žival. Mavgli pa je vedel, da rdečo počasneje kot volkovi in da je plačnjava le dve miljii široka.

178. Mavgli pa je nadaljeval svojo zračno pot med vejami in žarki zahajajočega sonca so se lovili v nož, ki mu je visel na vratu. Ko je došel do zadnjega drevesa, se je ustavil in se po vsem telesu skrbno nadržnil s česnom. Potem je zagnal odrezani rep nazaj v gozd in doli so se obrnili za njim.

Za

naše

najmlajše

31

ANDZUHK
RIŠE: MIKI MUSTER